

Strokovna, zainteresirana in druga javnost

Številka.: 007-24/2023-31

Datum: 13. 3. 2023

Zadeva: **Mnenje Ministrstva za digitalno preobrazbo o pripombah k osnutku Uredbe o uporabi javnih sredstev za gradnjo visokozmogljivih fiksnih širokopasovnih omrežij oziroma nadgradnjo obstoječih fiksnih omrežij, gradnjo mobilnih omrežij 5G, gradnjo zalednih omrežij in za spodbujanje povezljivosti (EVA 2023-3150-0005)**

Ministrstvo za digitalno preobrazbo (v nadaljevanju: MDP) je 6. 10. 2023 na portalu eDemokracija objavilo osnutek Uredbe o uporabi javnih sredstev za gradnjo visokozmogljivih fiksnih širokopasovnih omrežij oziroma nadgradnjo obstoječih fiksnih omrežij, gradnjo mobilnih omrežij 5G, gradnjo zalednih omrežij in za spodbujanje povezljivosti (v nadaljevanju: osnutek uredbe). Zainteresirana javnost je bila pozvana, da poda morebitne pripombe in predloge k osnutku uredbe v 30 dneh od objave.

V okviru javne obravnave smo prejeli pripombe Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: agencija), Telekom Slovenije d.d. (v nadaljevanju: TS) in A1 Slovenija, d.d. (v nadaljevanju: A1). Pripombe smo v skladu z 269. členom Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 130/22 in 18/23 – ZDU-10, v nadaljevanju: ZEKom-2) objavili na spletnih straneh Ministrstva za digitalno preobrazbo.

Pripombe smo preučili in jih delno upoštevali, kot je predstavljeno v nadaljevanju. Ob tem pojasnjujemo, da nismo mogli upoštevati pripomb, ki so v nasprotju z Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe, zadnjič spremenjeno z Uredbo Komisije (EU) 2023/1315 z dne 23. junija 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe ter Uredbe (EU) 2022/2473 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trženjem ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe (v nadaljevanju: Uredba 651/2014/EU).

Uvodoma v zvezi s pripombo A1, da se predlagatelj ni opredelil do predhodnih pripomb, ki jih ni upošteval po prvem posvetovanju, pojasnjujemo, da so bili v spremnem dopisu za javno obravnavo pojasnjeni razlogi za neupoštevanje bistvenih predlogov in pripomb. Glede predloga, da bi se morale kot investicije v zelo hitra omrežja upoštevati tudi stroški investicij v mikrovalovne povezave visokih kapacitet za povezovanje baznih postaj, pojasnjujemo, da nameravamo v javnih razpisih za gradnjo odprtih baznih postaj predvideti tudi sofinanciranje stroškov naložb v

dele omrežja, ki povezujejo bazne postaje, pri čemer se bo upoštevala tehnološka nevtralnost, tako da bodo lahko sofinancirane tudi mikrovalovne povezave visokih kapacitet za povezovanje baznih postaj, če bodo zadoščale vsem razpisnim pogojem in tam, kjer bodo potencialni upravičenci s projektom prikazali potrebe po takšnem povezovanju.

V zvezi s splošnimi pripombami TS, da ni jasno, kaj je razlog za bistvene spremembe predloga uredbe glede na prvi osnutek uredbe, ki je bil v javno obravnavo predložen marca 2023, pojasnjujemo, da so bili razlogi za spremembe obširno pojasnjeni v spremnem dopisu za ponovno javno obravnavo osnutka uredbe, ki je bil 6. oktobra 2023 objavljen na državnem portalu e-Uprava. Prav tako so bile vse pripombe, prejete v okviru javne obravnave prvega osnutka, javno objavljene na spletnih straneh Ministrstva za digitalno preobrazbo. Na tem mestu tako ponovno pojasnjujemo, da je razlog za spremenjen koncept uredbe, ki prinaša več vsebinskih sprememb, sprejem prenovljene Uredbe 651/2014/EU iz junija 2023. Glede na bistvene spremembe smo se odločili tudi za ponovljen postopek javne obravnave osnutka uredbe. V spremnem dopisu za javno obravnavo smo se hkrati opredelili do bistvenih pripomb in predlogov iz prve javne obravnave.

Glede predloga za organizacijo dodatnega posvetovanja menimo, da to v tem trenutku ni potrebno. S predlogom uredbe se določajo zgolj ustrezne pravne podlage za izvedbo javnih razpisov za dodelitev javnih sredstev. Vsekakor pa bo javno posvetovanje organizirano v okviru priprav konkretnih javnih razpisov, kjer bodo predstavljeni predlog poslovnega modela in podrobnosti javnega sofinanciranja.

Kot je bilo predhodno že pojasnjeno, predloga TS za spremembo opredelitve izraza »gospodinjstvo« v 2. členu predloga uredbe, in sicer naj se kot gospodinjstvo šteje le naseljeno stanovanje, v katerem je prijavljeno stalno (ne pa tudi začasno) prebivališče, ni mogoče upoštevati. Pojasnjujemo, da je lahko sklepanje o tem, ali je neko stanovanje stalno ali samo občasno poseljeno na podlagi prijave stalnega oziroma začasnega prebivališča tudi zavajajoče. Veliko število stanovanj je na primer poseljeno z najemniki, ki na določenem stanovanju nimajo prijavljenega stalnega bivališča, pa vendar ves čas prebivajo v tem stanovanju in ves čas potrebujejo kakovosten širokopasovni dostop. V zadnjem času je vse bolj pogosta oblika dela na daljavo, tako da mnogo ljudi določen del tedna preživi tudi na oddaljenih lokacijah, kjer nimajo prijavljenega stalnega prebivališča, pa vendar stalno potrebujejo kvaliteten širokopasovni dostop. Prav tako imamo dijake in študente, ki v času šolanja/študija živijo od doma in tam nimajo stalnega prebivališča in tudi oni ves čas potrebujejo kvaliteten širokopasovni dostop. Iz teh in njim podobnih primerov je moč sklepati, da je v poseljenem stanovanju, kjer ima nekdo stalno oziroma začasno prebivališče, potreben kakovosten širokopasovni dostop.

V zvezi s pripombo TS k šestemu odstavku 4. člena, petemu odstavku 6. člena in petemu odstavku 8. člena, naj se natančneje opredeli, kaj pomenijo znatne nove zmogljivosti na trgu v smislu razpoložljivosti, zmogljivosti, hitrosti in konkurenčnosti širokopasovnih storitev, pojasnjujemo, da je v predlogu navedeno že ustrezno pojasnjeno, in sicer se nove zmogljivosti presojajo v skladu z zahtevami Uredbe 651/2014/EU. V primeru fiksnih širokopasovnih omrežij morajo znatne nove zmogljivosti zagotavljati vsaj potrojitev hitrosti prenosa v razmerah največje obremenjenosti v smeri proti uporabniku v primerjavi z obstoječimi omrežji ali načrtovanimi omrežji, glede katerih je bil izveden postopek poizvedovanja po tržnem interesu.

Predlog TS za spremembo pete alineje 3. točke prvega odstavka 5. člena uredbe je bil upoštevan, kot je razvidno iz priloženega gradiva. V skladu z nekoliko spremenjenim besedilom mora sofinancirano omrežje zagotavljati dostop vsaj trem prosilcem in jim vsem skupaj zagotoviti vsaj 50 odstotkov zmogljivosti tega omrežja. To pomeni, da bo sofinancirano omrežje, za katerega se dodeli pomoč, načrtovano in grajeno z dvojno zmogljivostjo, pri čemer upravičenec do polovice te zmogljivosti lahko uporabi za svoje potrebe, druga polovica ali večji del te zmogljivosti pa mora

biti namenjeno drugim prosilcem za dostop, in sicer mora imeti zadostne zmogljivosti, da zadošča za dostop vsaj še trem drugim prosilcem.

V zvezi s splošnimi pripombami TS k poglavju o gradnji mobilnih omrežij pojasnujemo, da bo MDP vsekakor izvedel javno posvetovanje tako glede geografskega pokrivanja kot tudi javno posvetovanje v zaključni fazi priprave javnega razpisa, kjer bodo predstavljene predlog poslovnega modela in podrobnosti predvidenega sofinanciranja odprtih baznih postaj.

V zvezi s predlogom TS, naj se v prvem odstavku 6. člena uredbe podrobneje opredeli, kaj pomenijo pasivni elementi mobilnega omrežja 5G, pojasnujemo, da so pasivni elementi mobilnega omrežja 5G fizična infrastruktura, ki pomeni kateri koli element mobilnega omrežja, ki je namenjen namestitvi drugih elementov omrežja, ne da bi sam postal aktiven element omrežja, na primer cevi, stolpi, drogovi, kanali, revizijski jaški, vstopni jaški, omarice, stavbe ali vhodi v stavbe ter kabli z optičnimi vlakni. Posebna opredelitev v predlogu uredbe po našem mnenju ni potrebna.

V zvezi s predlogom TS, naj se v četrtem odstavku 6. člena uredbe natančneje opredeli, kaj pomeni, da mobilna omrežja 4G in 5G ne obstajajo, pojasnujemo, da neobstoj mobilnih omrežij 4G in 5G pomeni, da pokrivanja območja z mobilnim signalom tehnologije 4G in 5G z možnostjo hitrosti prenosa 100 Mbit/s v smeri proti uporabniku ni in hkrati ni načrtovanih omrežji na podlagi poizvedovanja po tržnem interesu v skladu z 19. členom zakona, ki bi tako pokrivanje omogočala. Kartiranje, s katerim se ugotavlja obstoj mobilnih omrežij 4G in 5G, se izvede na podlagi odsekov velikosti največ 100 × 100 metrov. Na območjih, na katerih taka omrežja še ne obstajajo, se izvede javno posvetovanje - tržni interes za gradnjo takih mobilnih omrežij 4G in 5G v naslednjih treh letih v skladu z 19. členom zakona, ki bi taka območja pokrivala z mobilnim signalom tehnologije 4G in 5G z možnostjo hitrosti prenosa 100 Mbit/s v smeri proti uporabniku. Če takega tržnega interesa ni, je gradnja odprtih baznih postaj za navedeno pokrivanje teh območij upravičena do sofinanciranja z javnimi sredstvi. Uporabljena terminologija v predlogu uredbe je sicer poenotena s terminologijo iz Uredbe 651/2014/EU.

V zvezi s pripombo TS k petemu odstavku 6. člena, naj se natančneje opredeli, ali so mišljena vlaganja v pasivno ali aktivno infrastrukturo, pojasnujemo, da izhajamo iz izraza »širokopasovna infrastruktura«, ki je opredeljen v 139. točki 2. člena Uredbe 651/2014/EU, in sicer pomeni širokopasovno omrežje brez aktivne komponente in zajema fizično infrastrukturo, vključno z vodi, stebri, drogovi, stolpi, temnimi optičnimi vlakni, omaricami in kabli (vključno s temnimi optičnimi vlakni in bakrenimi kabli). Mišljena so vlaganja v pasivno in aktivno infrastrukturo. Kot je navedeno v zadnjem stavku petega odstavka 6. člena mora vrednost dela naložbe v (pasivno) širokopasovno infrastrukturo zajemati več kot 50 odstotkov vrednosti celotne naložbe.

Predloga TS za črtanje šestega odstavka 6. člena ni bilo mogoče upoštevati. Ponovno pojasnujemo, da gre pri določbi, da operaterji naložb v gradnjo mobilnih omrežij 5G po tej uredbi ne morejo uveljavljati kot izpolnjevanje obveznosti glede pokritosti, ki izhajajo iz pogojev iz odločb o dodelitvi radijskih frekvenc, za zahtevo, ki je določena v petem odstavku 52.a člena Uredbe 651/2014/EU. Upoštevati je sicer treba, da se bodo javna sredstva angažirala za gradnjo omrežij, ki bodo zagotavljala hitrost prenosa najmanj 100 Mbit/s, kar pomeni bistven dvig s hitrosti 30 Mbit/s, ki je bila določena kot obveznost operaterjev v okviru večfrekvenčne dražbe. S tem bomo povečali tudi področja, kjer bo možno sofinanciranje gradnje mobilnih omrežij 5G z javnimi sredstvi. Če tako pokrivanje ne obstaja in zanj ni tržnega interesa v naslednjih treh letih, je tam gradnja odprtih baznih postaj upravičena do sofinanciranja z javnimi sredstvi. Če tako pokrivanje obstaja, je gradnja odprte bazne postaje upravičena do sofinanciranja z javnimi sredstvi, če le ta lahko zagotavlja vsaj trikratnik obstoječe prenosne hitrosti in to z vsemi razpoložljivimi frekvenčnimi pasovi.

Predlog TS za spremembo četrte alineje 3. točke prvega odstavka 7. člena uredbe je bil upoštevan, kot je razvidno iz priloženega besedila uredbe. Vodi, za gradnjo katerih se dodeli pomoč, morajo biti dovolj veliki. To pomeni, da se načrtuje in gradi vode dvojne zmogljivosti tako, da se lahko 50 odstotkov zmogljivosti uporablja za druge operaterje mobilnih omrežij.

Predloga TS za spremembo pete in šeste alineje 3. točke prvega odstavka 7. člena uredbe ni bilo mogoče upoštevati, saj je v nasprotju z osmim odstavkom 52.a člena Uredbe 651/2014/EU. Določbe glede veleprodajnega dostopa so jasne, saj ga predvidevajo za vse dele omrežja, ki so določeni v projektu omrežja in so namenjeni zagotavljanju omrežja, katerega postavitve je sofinancirana z javnimi sredstvi, ne glede na to, ali so na novo zgrajeni, obstoječi najeti ali pa samo po uporabljeni obstoječi deli omrežja in pripadajoče infrastrukture.

Predloga TS za spremembo četrtega odstavka 8. člena in 1. točke 9. člena sta bila upoštevana, kot je razvidno iz priloženega besedila.

Predloga TS za spremembo šeste alineje 3. točke prvega odstavka 9. člena uredbe ni mogoče upoštevati, saj je v nasprotju s sedmim odstavkom 52.d člena Uredbe 651/2014/EU. Določbe glede veleprodajnega dostopa so jasne, saj ga predvidevajo za vse dele omrežja, ki so določeni v projektu omrežja in so namenjeni zagotavljanju omrežja, katerega postavitve je sofinanciranja z javnimi sredstvi, ne glede na to, ali so na novo zgrajeni, obstoječi najeti ali pa samo po uporabljeni obstoječi deli omrežja in pripadajoče infrastrukture.

Predlog TS k 12. členu je bil upoštevan, kot je razvidno iz nove 6. točke 12. člena predloga uredbe.

Predlog agencije za spremembo izraza »gospodinjstvo« v 2. členu uredbe je bil upoštevan.

V zvezi z izpostavljenim vprašanjem agencije, ali strošek služnosti predstavlja upravičen strošek iz 4. člena uredbe, pojasnjujemo, da bodo upravičeni stroški natančneje opredeljeni v javnem razpisu, pri čemer bodo upoštevana navodila Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj in shema državnih pomoči, ki jo predhodno potrdi Ministrstvo za finance. V dosedanjih razpisih za gradnjo odprtih širokopasovnih omrežij je bilo denarno nadomestilo za služnost upravičen strošek. Pričakujemo, da bo tako tudi v naslednjih razpisih. Ob tem še pojasnjujemo, da je služnost v primeru gradnje javnih komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture, ki se financirajo iz javnih sredstev v skladu z 20. členom ZEKom-2, na nepremičninah v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti neodplačna.

Agencija nadalje opozarja na domnevno neskladje med četrtem in šestim odstavkom 4. člena uredbe. Po našem mnenju ne gre za neskladje. Četrty odstavek namreč določa, na katerih območjih je upravičeno sofinanciranje z javnimi sredstvi, šesti odstavek pa določa, kakšni ukrepi so upravičeni do javnega sofinanciranja oziroma katere zahteve morajo biti izpolnjene. Enako velja v primeru pripombe agencije k 6. in 8. členu uredbe.

Predlog agencije za konkretnjšo opredelitev izraza »hitrost prenosa« v sedmem odstavku 4. člena je bil upoštevan. Prav tako se na predlog agencije v tem in tudi drugih členih uporablja izraz »načrtovana omrežja«.

Predlog agencije, da se v 5. členu v zvezi z geografskim pregledom navede, da se upošteva zadnji geografski pregled, je bil upoštevan.

Predlog agencije za črtanje tretjega odstavka 5. člena uredbe ni bil upoštevan. Določba je namreč povzeta iz petega odstavka 52. člena Uredbe 651/2014/EU.

V zvezi s pomisleki agencije glede nadzora odprtosti elektronskih komunikacijskih omrežij pojasnujemo, da bo izpolnjevanje zahtev po odprtosti omrežij preverjal sofinancer v okviru sklenjenih pogodb o uporabi javnih sredstev. Pri tem pa bo v skladu z dodanim novim 16. členom uredbe zaprosil agencijo za tehnično pomoč.

Predlog agencije za zamenjavo veznika in/ali v četrtem odstavku 6. člena in četrtem odstavku 8. člena je bil upoštevan.

V zvezi s pomisleki agencije glede podlage za testiranje interesa za gradnjo mobilnih omrežij pojasnujemo, da se bo poizvedovanje po interesu za gradnjo mobilnih omrežij izvedlo na podlagi 19. člena ZEKom-2, ki ureja poizvedovanje po interesu za gradnjo vseh visokozmogljivih omrežij (tudi mobilnih). MDP namerava vlogo za testiranje pokrivanja z mobilnim signalom na 100 Mbit/s v skladu z 19. členom ZEKom-2 poslati na agencijo.

V zvezi s pripombo agencije k 7. členu predloga glede možnosti souporabe stebrov in antenskih stolpov pojasnujemo, da smo predlog upoštevali z novo alinejo v 3. točki prvega odstavka 7. člena predloga. Tako je dodana zahteva, da morajo biti stebri in antenski stolpi, za gradnjo katerih se dodeli pomoč, dovolj veliki. To pomeni, da se načrtujejo in gradijo z dovolj veliko zmogljivostjo in nosilnostjo tako, da omogočajo njihovo uporabo vsem operaterjem mobilnih omrežij.

Pripomba agencije k 9. členu je bila upoštevana na način, da je bila nekoliko spremenjena četrta alineja tretjega odstavka 9. člena uredbe. Sofinancirano zaledno omrežje mora prosilcem za dostop zagotoviti vsaj 50 odstotkov celotnih razpoložljivih zmogljivosti tega omrežja.

V zvezi s predlogom agencije, da se v 11. členu, ki opredeljuje postopek dodelitve javnih sredstev, pri izbiri med ponudbami podobne kakovosti poleg zneska pomoči kot merilo določi tudi kvaliteta izvedbe, pojasnujemo, da se najnižji zahtevani znesek upošteva le pri ponudbah podobne kakovosti. Vnaprej morajo biti določena tudi objektivna, pregledna in nediskriminacijska kvalitativna merila za dodelitev pomoči. Glede na navedeno ne bi smelo priti do situacije, da bi izbira najcenejše ponudbe pomenila slabšo kvaliteto gradnje. Ob tem še dodajamo, da je določba 11. člena predloga povzeta po zahtevah Uredbe 651/2014/EU.

Predlog agencije k 12. členu, da se namesto izraza »operater« uporabi izraz »investitor«, ni bil upoštevan. Potencialni upravičenec je namreč prijavitelj na javni razpis, ki je na podlagi obvestila agenciji v skladu s 5. členom ZEKom-2 že registriran kot operater elektronskih komunikacij. Glede predloga, da do javnih sredstev ne bi bil upravičen operater, ki agenciji ne plačuje redno letnih plačil na podlagi obvestila, menimo, da omejevanje dostopa do javnih sredstev za gradnjo visokozmogljivih omrežij ni primeren pristop za sankcioniranje operaterjev, ki ne plačujejo letnih plačil. Agencija ima na voljo druge instrumente za izterjavo.

V zvezi s predlogom agencije, da se v 13. členu med sestavinami vloge bolj jasno opredeli, kako podrobno mora biti podana lokacija projekta, pojasnujemo, da se ob prijavi na javni razpis za gradnjo omrežij priloži samo idejni projekt, ki zajema okvirne trase bodočega omrežja. Operaterji so v preteklosti predlagali, naj se jih ne preobremenjuje z dokumentacijo, preden niso izbrani upravičenci. V primerih, ko niso izbrani, se jim tako s samo prijavo na javni razpis ne naloži prevelikega bremena izdelave investicijske ter tehnične dokumentacije in za to ne porabijo preveč lastnih virov. Poleg tega se je izkazalo, da se kasneje v izvedbi porajajo različne okoliščine (služnosti, po uporaba obstoječe infrastrukture in omrežij, dovoljenja za gradnjo ...), ki na terenu povzročijo spremembo projektiranja in spremembe tras. V zvezi s predlogom, da se doda tudi cena veleprodajnega dostopa omrežja, pojasnujemo, da gre za minimalni nabor podatkov v vlogi, ki jih je potrebno v skladu s shemo državnih pomoči priložiti na javni razpis, kjer cena veleprodajnega dostopa do omrežja v njej ni določena. Vsekakor se sofinancer pred objavo javnega razpisa o tem posvetuje z agencijo in ta element vključi med dodatne potrebne podatke

v vlogi, vključno z navodili, kako se tako ceno določi. S časom in razmerami na trgu se ta cena lahko tudi spreminja.

Pripomba agencije k 14. členu je bila upoštevana, kot je razvidno iz spremenjenega prvega odstavka 14. člena predloga uredbe. Na predlog agencije je bilo nekoliko spremenjeno tudi besedilo prvega odstavka 15. člena glede spremljanja stroškov in prihodkov sofinanciranega omrežja. Glede uporabe izraza »poročila in dokazila« v drugem odstavku pojasnujemo, da izraz nima samo finančnega pomena, ampak so to tudi poročila o izvedbi projekta, tehnična poročila, poročila gradbenega nadzornika, poročila o vpisu v evidenco in druga poročila, iz katerih so razvidni stroški projekta. Glede na navedeno izraza v tem delu nismo spreminjali.

Na predlog agencije je bil nekoliko spremenjen prvi odstavek 20. člena, ki se v skladu z določbami Uredbe 651/2014/EU sklicuje na ustrezen veleprodajni dostop.

Dr. Emilija Stojmenova Duh

MINISTRICA